

stadsholmen

EN TIDNING FÖR STADSHOLMENS HYRESGÄSTER | NR 3 | 2024

Många sommar-
jobbade hos oss

Museum visar
koloniträdgårdarnas
historia

*Så bekämpar
vi invasiva arter*

Gamla stan får stadsmiljözon

DEN 7 JUNI i år blev västra delen av Gamla stan en så kallad stadsmiljözon, för att ge mer plats för grönska, cyklister och gående. Det är förbjudet att parkera i området och gatorna har i huvudsak blivit gågator med förbud mot motorfordonstrafik mellan klockan 06 och 11. Stadsmiljözonen stäcker sig från Stora Nygatan ner till Munkbron och Mälartorget.

Fågelfrö gör råttor immuna mot gift

EN VIKTIG ANLEDNING till att man inte ska mata fåglar, är att fågelmaten kan göra råttor immuna mot det gift som ska bekämpa dem. Matar man fåglar så matar man också råttor, som mumsar i sig fröna. Det faktum att många matar fåglar i Stockholm gör bekämpningen av skadedjur svårare. Råttor söker sig till bostäder av en anledning – och det är att det kan finnas tillgång på mat. Det finns vitamin-K i fågelfrön – och det är det som gör att råttornas tolerans mot giftet förbättras.

Visste du att...

... det vid Långsjön intill Herrängens gård i Älvsjö finns flytande öar?

FOTO: MATS LUNDQVIST

1977 flöt en av holmarna iväg.

OM DU GÅR ner till bryggan nedanför Herrängens gård och tittar till höger så ser du dem.

I oktober 1977 flöt en av dessa holmar iväg till den andra änden av sjön, men den flöt senare tillbaka. Öarna är sedan länge utmärkta häckningsplatser för fåglar.

Vi frågar – och får svar

JUST NU SITTER jag och mina medarbetare och tittar på svaren från den senaste hyresgästen, som du som bor hos oss har fyllt i och skickat in till oss.

Som vanligt har vi fått många svar – tack till dig som tog dig tid att gå igenom frågorna och lämnade dina synpunkter!

Jag har förståelse för om du som hyresgäst ibland tycker att det är lite tjatigt att få alla dessa frågor. Jag förstår också om du funderar över vad som händer med dina svar: Gör Stadsholmen något av detta? Tittar bostadsbolaget bara på svaren och ångar på som vanligt?

JAG KAN TRÖSTA dig med att det gör vi inte (ångar på som vanligt, alltså). Svaren i enkäten ligger till grund för planeringen av vårt arbete här på Stadsholmen i stort och smått. Vi tittar på var vi brister. I ärlighetens namn gör vi ju det på en del områden. Och där lägger vi in engagemang för att förbättra oss.

Vi som jobbar här har en ärlig ambition att du som hyresgäst ska trivas hos oss. Och på det stora hela gör du det om man ser till svaren. Om man jämför oss med våra "branschgrannar" i den allmännyttiga och privata sfären ligger vi bra till. Avseende "rent och snyggt" ligger vi mycket bra till – de flesta av er tycker att vi sköter oss när det gäller att ha fräscha trapphus och gårdar. Vi ligger också bra till när det gäller tryggheten – och här får du som hyresgäst ta åt dig – snälla och bra grannar är ju högst väsentligt för att känna sig trygg.

MEN PÅ NÅGRA områden håller vi faktiskt inte måttet. Och det är bland annat sådant som handlar om att "ta kunden på allvar" som det heter i enkäten. Det låter ju inte bra – självklart tar vi dig på allvar. Men i de sammanhang med mail och telefonkontakter som du som hyresgäst har med oss, brister det ibland från vår sida. En del frågor hamnar "mellan stolarna" och du upplever det som att du inte får hjälp av oss. Här ska vi skärpa till oss. Vi har haft problem med långa telefonköer, men det problemet är nu löst. Under juli/augusti hade vi en svarstid på drygt en minut.

FREDRIK JUHNELL
FÖRVALTNINGSCHEF

FOTO: JERRY MALMBERG

TIDNINGEN STADSHOLMEN

ADRESS: Stadsholmen, Söder Mälarstrand 21, 118 20 Stockholm
TELEFON: 08-508 365 50 | E-POST: annika.gerdin@stadsholmen.se
REDAKTÖR: Mats Lundqvist | REDAKTION: Anna Birath, Annika Gerdin, Peter Hjorter, Fredrik Juhnell
ANSVARIG UTGIVARE: Fredrik Juhnell
FORMGIVNING: Ellen Rizzi | TRYCK: Tellogruppen AB
OMSLAG: På Sundsta gård bekämpas invasiva arter.
OMSLAGSFOTO: Kristian Pohl

STADSHOLMEN

Stadsholmen är ett fastighetsföretag med ett unikt uppdrag – att äga, rusta upp och förvalta hus med stora antiekariska värden i Stockholms stad. Läs mer om oss på www.stadsholmen.se och följ oss även på Facebook.

Anders har bland annat jobbat som fastighetsmäklare.

Anders är ny lokalförhandlare

Stadsholmen har anställt Anders Trotzig som ny lokalförhandlare. Han kommer närmast från fastighetsföretaget Balder där han haft en liknande tjänst.

text: MATS LUNDQVIST foto: KRISTIAN POHL

ANDERS HAR EN gedigen bakgrund i fastighetssektorn – bland annat har han jobbat som mäklare i många år.

– Jag har ett intresse för historia, och att få kombinera det med fastigheter passar perfekt, säger han.

På Balder arbetade han mest med nyuthyrning av lokaler. I den nya rollen på Stadsholmen kommer det att handla mycket

om omförhandlingar.

– Det blir ju säkert en hel del lokalöverlåtelser att hantera också, säger han.

Anders bor i området som kallas "Sibirien" i Vasastan/Östermalm:

– Där finns många kulturhistoriskt värdefulla hus. Själv bor jag i miljonprogrammet, med en stor, jättefin gård där min son kan leka.

Ulrika är ny kundvärd

Ulrika Ederyd är ny kundvärd på Stadsholmen sedan en tid tillbaka. Tidigare har hon arbetat på moderbolaget Svenska Bostäder.

text: MATS LUNDQVIST foto: KRISTIAN POHL

I NÄSTAN ETT kvarts sekel har Ulrika Ederyd arbetat i olika roller på Svenska Bostäder.

– Jag har varit husvärd, bovärd och reparatör, säger hon. Längre jobbade jag i Dalen i Söderort.

Ulrika sitter i styrelsen för Svenska Bostäders Konst- och kulturförening. Det är en förening för personalen som sysslar med det som namnet anger:

– Bland annat köper vi in konstverk som lottas ut i en dragning varje år. Stadsholmen har ju många fastigheter på galleristråk vilket jag tycker är roligt.

Ulrika ser fram emot att jobba i en lite mindre organisation och få "närmare" till hyresgästerna.

– Jag cyklar gärna i tjänsten och det passar ju bra på Stadsholmen där de flesta hus finns samlade i innerstan.

Själv bor Ulrika i Huddinge – i området Högmora med mycket bebyggelse från 1940- och 50-talen.

– Det är ett sådant område som omvandlats från fritidsboende till permanent, säger hon.

Ulrika Ederyd ser fram emot att jobba nära Stadsholmens hyresgäster.

STADSHOLMEN ORDNADE SOMMARJOBB

I SOMRAS ARBETADE ett 20-tal ungdomar på Stadsholmen. De målade bland annat plank och oljade in utemöbler. Sommarjobbarna var på Stadsholmen i tre veckor. Förutom målningsjobben stod också inventering av utrustning på gårdarna på programmet, liksom att smörja lås och portar.

– Vi hade fyra unga arbetsledare som vägledde sommarjobbarna under dagarna, säger Stadsholmens fastighetschef Jonas Lundgren. De fyra hade alla fastighetsrelaterade studier eller jobb i bagaget. Både handledarna och sommarjobbarna var jätteduktiga och arbetade över hela Stadsholmens bestånd.

Stadsholmen bekämpar invasiva arter

På några fastigheter inom Stadsholmen finns invasiva växter. Det är arter som tränger ut annan växtlighet, och därför måste dessa arters spridning hållas tillbaka.

text: MATS LUNDQVIST

FOTO: KRISTIAN POHL

SÄKERT HAR DU läst och hört om invasiva växter. Under det senaste halvåret har det varit ett återkommande tema i media – med några skräckhistorier kring hur vissa växter tränger sig på och "tar över" annan växtlighet.

En av de mest problematiska växter-

na är parkslide – en art som ursprungligen togs in till Sverige som en prydnadsväxt för trädgårdar – men som nu räknas som invasiv art.

– Just parkslide får anses som en av de mest problematiska invasiva arterna, säger Stadsholmens trädgårdssamordnare Åsa Manhem. Detta eftersom den

Parkslide är en ganska vanlig trädgårdsväxt.

FOTO: MATS LUNDQVIST

Lupinen är vacker men räknas som en invasiv art.

FOTO: MATS LUNDQVIST

TILL VÄNSTER: Alexander Lindell på Etni bekämpar parkslide på Sundsta gård.

Inom Stadsholmen finns större problem med växter som räknas som invasiva främst på några fastigheter utanför innerstan. Dessa är Skärholmens gård, Sundsta gård nedanför Gullmarsplan och Stora Ängby i västerort.

INVASIVA VÄXTER

SOM INVASIVA ARTER räknas sådana växter som tar över och tränger ut andra växter och skadar ekosystemet. Naturvårdsverket har en lista – som är lång – där dessa arter anges, och denna lista uppdateras kontinuerligt. Blomsterlupin, parkslide, jätteloka, jättebalsamin och sjögull är exempel på invasiva arter.

Några av de invasiva växterna har tagits in till Sverige som vackra trädgårdsväxter, men riskerar att tränga ut annan växtlighet i en omfattning som gör att de definieras som invasiva.

Som hyresgäst inom Stadsholmens bestånd ska du inte själv bekämpa invasiva arter. Gör istället en vanlig felanmälan – så ser Stadsholmen till att genom sin trädgårdsentreprenör hantera den invasiva växtligheten i enlighet med det regelverk som finns.

På Skärholmens gård har vi med framgång bekämpat parkslide under ett par år.

tränger så djupt ner i marken. En annan växt som vi har problem med på vissa håll är jättebjörnlökan – men av den har vi inga etablerade bestånd och nya uppslag går att gräva bort ganska enkelt.

INOM STADSHOLMEN FINNS större problem med växter som räknas som invasiva främst på några fastigheter utanför innerstan. Dessa är Skärholmens gård, Sundsta gård nedanför Gullmarsplan och Stora Ängby i västerort.

– På Skärholmens gård har vi med framgång bekämpat parkslide under ett par år, säger Åsa Manhem. Och på Sundsta gård arbetar vår entreprenör Etni med att bekämpa denna invasiva art.

Åsa vill betona att problemen inte är jättestora:

– Det är sällan parkslide har spridit

sig så på våra trädgårdar att de tränger ut andra växter. Men vi måste hålla koll och bekämpa så att det inte uppstår problem. Det finns även andra slidearter som liknar parkslide, men som inte är invasiva.

STADSHOLMENS ENTREPRENÖR ETNI bekämpar parkslide genom att spruta varmt vatten på den – bekämpning med så kallad "heatweed", en miljövänlig bekämpning med, som namnet antyder, hett vatten. Det är en metod som innebär att man inte använder några kemiska bekämpningsmedel, vilket allmänt anses som en fördel.

– Vi följer självklart det regelverk som gäller för bekämpning av invasiva arter, säger Åsa.

I de fall man hugger ner/gräver upp invasiva växter måste det man tagit bort avlägsnas separat och eldas upp. Annars kan bekämpningen vara kontraproduktiv och innebära att växten sprider sig mer än innan man började bekämpa den.

– Vi har föstås ett koncept som vi jobbar efter när vi gör dessa åtgärder, säger Peter Karlsson på Etni. Stadsholmen har koll på vad som gäller på sina respektive fastigheter och vi är numera vana vid att jobba med dessa frågor. Det man tar med sig av bekämpade växter eldar man upp – det är en säker arbetsmetod.

EN ANNAN INVASIV växt är lupinen – en växt med stor skönhet som kanske är svår att inte tycka om rent estetiskt. Den växer ofta i diken och kan ses sprida ut sig på stora fält i landskapet. Denna växt förekommer ibland i bestånd stora som hela åkrar på landsbygden.

– Det är en växt som absolut inte får planteras, säger Åsa Manhem. Den riskerar att helt ta över om den får fäste. Den är, liksom många andra av de invasiva växterna, en gammal trädgårdsväxt som tagits hit för att den är vacker att se på.

Om du som hyresgäst har en invasiv växt i din trädgård ska du inte bekämpa den själv:

– Man måste felanmäla till Stadsholmen, säger Åsa. Man får absolut inte bekämpa den själv. Det kan förvärra problemet. Vår trädgårdsentreprenör har stor kunskap om hur vi på bästa sätt tar hand om detta problem. Så gör en vanlig felanmälan om du vet/tror att du har en invasiv växt i trädgården eller på den allmänna gården.

2025

är det 50 år sedan Europarådet initierade europeiska Byggnadsvårdsåret. Det innebar en vändpunkt, och man började betrakta bevarande som en viktig del av samhällsplaneringen, från bevarande av enskilda monument till bevarande av all slags bebyggelse som representerar olika tider och olika delar av samhället.

Nu kan alla sortera sitt avfall

Stadsholmens alla hyresgäster kan nu sortera sitt matavfall. Genom att använda "gröna påsen" kan även de med säckhämtning och sopsug nu sortera sina matrester.

SEDAN EN TID ska alla boende i Stockholms stad sortera sitt matavfall separat. Det har dock fram till nu inte varit möjligt för de hushåll som bor i fastigheter med så kallad säckhämtning, eller de som nyttjar sopsug – vilket har varit ett faktum för en del Stadsholmenhyresgäster. Genom "gröna påsen" kan nu alla sortera även i denna fraktion. De Stadsholmenhyresgäster som berörs har informerats separat.

Det är inte många hushåll som berörs – de allra flesta kan sedan en tid sortera sitt matavfall separat. Men genom att använda "gröna påsen" – en biologisk nedbrytbar påse, kan alla nu sortera sitt matavfall.

Det har dock varit inkörningsproblem – på vissa håll har inte hämtningen fungerat. Förhoppningsvis ska detta snart vara löst. I den nya separata sorteringen rivs platspåsen med matavfall upp på avfallsanläggningen, och matresterna sorteras i en egen fraktion.

Stadsholmen visade Överkikaren

Den första helgen i oktober var det dags för Open House – den årliga festivalen där du kan se spännande arkitektur. På lördagen den 5 oktober visade Stadsholmen en gammal banklokal på Hornsgatan 8 i kvarteret Överkikaren på Södermalm.

text & foto: MATS LUNDQVIST

OPEN HOUSE STOCKHOLM är en årlig festival som vill öka intresset för arkitektur och samhällsbyggande. Under helgen den 4–6 oktober fanns möjlighet att besöka många spännande hus och platser.

– Vi har ju varit med några gånger och visat upp hus inom Stadsholmen, säger kundvärd Peter Hjorter. Bland annat kättingverkstaden på Söder Mälarstrand och Momma Reenstiernas palats. Denna gång bjöd vi in till vårt fina hus på Hornsgatan 8, nära Slussen.

HUSET PÅ HORNSGATAN är ett av de nyaste inom Stadsholmen – byggt 1908 för att hysa banklokal och bostäder för "ogifta män". Ernst Stenhammar ritade huset som fick en för tiden karaktäristisk fasad i hårdbränt Helsingborgstegel.

Banklokalen ligger i bottenvåningen och har träpaneler och dekorativa snickerier.

Här finns också ett glastak som släpper in ljus från gården. I källaren finns ett bankvalv med stålförstärkta murar och pansardörr.

OPEN STOCKHOLM

Festivalen vill uppmärksamma arkitektur och väcka intresse för samhällsbyggande. Under helgen den 4–6 oktober var det möjligt att besöka mängder med byggnader och spännande platser i Stockholm.

Några av husen man kunde besöka under helgen var Italienska institutet på Gärdet, ritat av Gio Ponti, Norra Latin, Skandiabiografen och kollektivhuset Färdknäppen.

Läs mer på hemsidan:
www.openhousetockholm.com

Huset har en vacker fasad med en hel del utsmyckningar.

Vallgossen har blivit byggnadsminne

Stadsholmens moderbolag Svenska Bostäder har fått sitt första byggnadsminne. Det är före detta St Görans gymnasium på Kungsholmen, uppfört 1956-60, som nu skyddas på detta sätt.

text: MATS LUNDQVIST foto: KRISTIAN POHL

DET NÄRMAST BRUTALISTISKA huset ligger i kvarteret Vallgossen och är ritat av arkitektparet Léonie och Charles-Edouard Geisendorf. Byggnaden "utgör ett av landets främsta exempel på modernistisk betongarkitektur" enligt Länsstyrelsens beslut om byggnadsminnesförklaringen.

Byggnaden, som är elva våningar hög, har både hyllats och kritiserats. Meningarna är ju ofta delade avseende moderna arkitektoniska uttryck – men "som en god re-

presentant för senmodernismen har den potential att berätta om tidens planerings- och arkitekturideal" som det står vidare i beslutsdokumentet.

FRÅN ATT HA varit bland annat gymnasium är huset i dag ombyggt till studentbostäder. Makarna Geisendorf, bördiga från Schweiz respektive Ryssland, var länge verksamma i Sverige. De har bland annat också ritat de

Huset har en omiskännlig modernistisk betongarkitektur.

välkända radhusen på Riksrådsvägen söder om stan, som länge ägdes och förvaltades av Svenska Bostäder, men nu är ombildade till bostadsrätter.

KOLONITRÄDGÅRDAR

Museum berättar om Eriksdalslunden

Eriksdalslundens koloniträdgårdsförening har ett litet museum som levandegör trädgårdarnas och de små husens historia.

text & foto: MATS LUNDQVIST

Små husmodeller pryder utställningen.

Annika Messing och Anna Johansson arbetar ibland i museet.

Idag kostar det 100 kronor om året att stå på intresselistan.

Även små hus kräver ritningar.

Välkommen in!

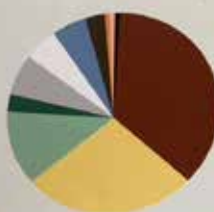
Redan från början fanns regler för husens utformning.

Färg

Vidare är färgen en mycket viktig sak. Skärt, blått och grönt är icke lämpliga färger i naturen. Nej, röda och gula, bruna eller gråbruna är bra", ansåg Anna Lindhagen. Vid renoveringar av de äldsta husen kan man dock konstatera att grönt var en färg som var populär bland kolonisterna.

Grönt är även populärt hos dagens kolonister men då i en betydligt ljusare nyans än vid starten 1906.

Färgfördelningen bland våra stugor idag

I SLÄNTEN INTILL Eriksdalsbadet ligger det lilla museet tillsammans med kolonilottorna runt omkring. I en fin och informativ utställning får man veta mer om hur kolonirörelsen kom till Sverige tack vare pionjärerna Anna Lindhagen och Anna Åbergsson. Eriksdalslunden var tillsammans med Barnängen och Söderbrunn de första koloniområdena som bildades precis i början av 1900-talet.

– De första lottorna lottades faktiskt ut, berättar Annika Messing och Anna Johansson som bemannar museet när Stadsholmen kommer på besök. I samband med det delades också fruktträd ut. Idag har vi en kölista som grund när vi fördelar kolonilottorna.

I MUSEETS UTSTÄLLNING får vi bland annat möta Anders Holmqvist som var med redan 1906 när Eriksdalslunden kom till. På 1950-talet intervjuades han i Aftontidningen och berättade om sin och hustrun Hildas trädgård där de odlade potatis och hade äppelträd och jordgubbsplantor.

Museet sköts av medlemmar i koloniträdgårdsföreningen. Elisabeth Fransson var med och omvandlade den gamla redskapsboden till museum:

– Det är folk i närområdet och turister på besök i Stockholm som tittar in, berättar hon. Vi har även haft gruppbesök från Japan och USA. Syftet med museet är ju att berätta både om vår förening och om kolonirörelsen i stort. Vi berättar också om tobaksodlingen som var omfattande i bland annat Eriksdal.

Öppet är det nästan varje helg hela sommaren och en bit in på hösten. Läs mer på www.eriksdalslunden.se/museum.